

Verslag van de Studiedag ‘inschrijvingsbeleid’ van 16 december 2011

1 De studiedag

Vlor en AgODi organiseerden op vrijdag 16 december 2011 samen een studiedag met als thema ‘inschrijvingsbeleid’. Deze studiedag zal een vervolg kennen op 16 maart.

De studiedag was gewijd aan verdieping en het inzoomen op bepaalde aspecten van het inschrijvingsrecht, waarvoor een gemeenschappelijke reflectie met LOP-voorzitters, LOP-deskundigen en begeleiders diversiteit een meerwaarde biedt. Een belangrijk doel van beide studiedagen is het samenbrengen van begeleiders diversiteit, LOP-voorzitters en LOP-deskundigen met het oog op het consolideren en verbeteren van de samenwerking.

De deelnemers werden verwelkomd door de heer Guy Janssens, administrateur-generaal van AgODi.

De deelnemers konden inschrijven voor drie werkwinkels.

Werkwinkel A: Alles wat je wou weten over het nieuwe decreet (algemene vraagbaak en specifieke vraagbaak over aanmelden)

Werkwinkel B: Dubbele contingentering en capaciteit

Werkwinkel C: Schoolkeuzeprocessen en vormen van lokale samenwerking

2 Verslag van werkwinkel A Vraagbaak

De presentatie geldt als verslag van deze werkwinkel (bijlage 1)

3 Verslag van werkwinkel B Dubbele Contingentering van GOK en niet-GOK-leerlingen en aanverwante kwesties

Jean-Pierre Verhaeghe licht volgende punten toe:

- Het decreet inschrijvingsrecht: wanneer treedt het in werking?
- Het decreet inschrijvingsrecht: de uitgangspunten.
- De nieuwe definitie van GOK-leerling
- De basisprincipes van DC-GOK, met uitgewerkte voorbeelden
- Situering ten aanzien van de voorrangperiodes
- Latere inschrijvingen (na afsluiting van de periode DC-GOK), met uitgewerkte voorbeelden
- Capaciteit bepalen
- Relatieve aanwezigheid GOK-leerlingen (= het % GOK-leerlingen)
- Aanmeldingsprocedure

Voor het verslag verwijzen we naar de twee **presentaties** (met mogelijkheid om door te klikken van de ene presentatie naar relevant slides in de andere presentatie). In de presentaties is duidelijk aangegeven welke slides betrekking hebben op basisonderwijs, en welke op secundair onderwijs. (bijlage 2 en bijlage 3)

Volgende elementen werden verduidelijkt tijdens de **vragenronde**.

- Het doel is evenredigheid nastreven.

Evenredigheid moet dus niet bereikt worden, er is geen resultaatsverplichting. De verhoudingen moeten evolueren in de richting van evenredigheid. Een afzonderlijk groeipad per school is mogelijk; een te bruuske wijziging in de verhoudingen kan immers leiden tot draagkrachtproblemen voor een school.

- DC-GOK is enkel mogelijk na capaciteitsbepaling.

De verplichting om DC-GOK te gebruiken impliceert dus de verplichting om capaciteit te bepalen.

- Vrije keuze van de ouders primeert.

Bijgevolg zijn de effecten van DC-GOK afhankelijk van de keuze van de ouders. Als zij niet anders gaan kiezen, verandert er niets. Wanneer een school enkel niet-GOK-leerlingen heeft, en de GOK-ouders bieden zich niet aan, dan verandert er niets.

- Het effect van DC-GOK op de sociale mix:

Waar er een zwaar capaciteitsprobleem is lopen beide contingenten vol, en krijg je vanzelf de vooropgestelde verdeling. Zonder of met beperkt capaciteitsprobleem kan er al enig effect zijn op de evenredigheid. In sommige scholen, zonder enig capaciteitsprobleem, is er geen enkel effect. Voor die scholen geldt 'baat het niet, dan schaadt het niet'; werken met DC-GOK levert geen extra werk op voor de scholen (schooldirecties moeten in vergelijking met vroeger enkel bijkomend vragen naar de studietoelage). Bovendien is het onderscheid tussen scholen met en scholen zonder capaciteitsprobleem niet strikt: scholen kunnen maar beter voorbereid zijn.

DC GOK heeft het meeste effect waar er een grote instroom is; dit hangt af van de positionering van de school in de regio. Als bijvoorbeeld in leerjaar 3 twintig leerlingen zitten, en leerjaar 4 heeft een capaciteit van twintig leerlingen, dan zal DC GOK niet effectvol zijn.

- Deelgebieden

Deelgebieden moeten niet noodzakelijk samenvallen met administratieve wijken, en mogen mekaar bijvoorbeeld overlappen. Men mag met een straal werken rondom een bepaalde school.

- In geval van twijfel..

Waar plaats je een leerling die zich niet wil bekennen tot GOK? Deze vraag kreeg tijdens de werkwinkel geen duidelijk antwoord. Verliest de leerling dan zijn recht op voorrang? Moet er staan in het decreet 'om gebruik te kunnen maken van de voorrang GOK-(niet)GOK?' Beide contingenten moeten samen 100% vormen, elke leerling moet dus in één van beide worden genoteerd.

Scholen moeten de ouders bij inschrijving vragen of ze het vorige jaar een schooltoelage kregen. Het is van belang te benadrukken dat het moet gaan om een toelage van de Vlaamse overheid. Het moet niet noodzakelijk gaan om een toelage voor het kind dat wordt ingeschreven, wel om een toelage voor het gezin. Juridisch is voornog niet duidelijk of ouders moeten antwoorden op deze vraag (wet op de privacy). En wat indien ouders niet antwoorden?

Scholen moeten bij de inschrijving een aantal attesten opvragen (geplaatste kinderen, trekkende bevolking, ..). Het is belangrijk dat deze attesten bij de inschrijving worden overhandigd; zij zijn immers bepalend voor in welk contingent het kind wordt ingeschreven. Moet dat? Of mag dat later? Scholen gaan hier best pragmatisch mee om: wanneer een kind de nodige attesten niet bij heeft op het moment van de inschrijving, en er dreigen leerlingen in die school te moeten geweigerd worden, dan stelt de school best de inschrijving uit tot de attesten worden overhandigd.

- Communicatie naar ouders.

De regelgeving is vrij ingewikkeld; het is echter niet nodig dat ouders van alle achterliggende reglementering op de hoogte zijn. Voor ouders volstaat het te weten dat de school streeft naar een bepaalde evenredigheid; en welke stukken ze moeten voorleggen bij de inschrijving. Voor ouders die meer willen weten, zijn er de middenveldorganisaties en de service die de scholen bieden.

Cijfergegevens

Jeroen Boel (AgODi) is gegevensanalyst voor de LOP's. Hij lichtte toe welke gegevens kunnen opgevraagd worden en op welke manier.

De beschikbare cijfers zijn twee jaar oud. Dit heeft te maken met het feit dat pas op 15 november de cijfers beschikbaar zijn van de studietoelagen van het vorige schooljaar.

De cijfers kunnen opgevraagd worden per ad hoc deelgebied, per straatnaam, gelinkt aan de schoolkenmerken, per geboortjaar, per leerjaar, per administratieve groep etc..

De cijfers zijn veel verfijnder dan vroeger. Het blijft wel best de deelgebieden zo groot mogelijk te bepalen; interpreteren van cijfers voor een erg klein deelgebied blijft riskant.

Jeroen stelt dat kruisen van databanken, bijvoorbeeld met de databank van Kind en Gezin, quasi onmogelijk is.

Jeroen gaf ook een korte demonstratie van de database. Per LOP kunnen de percentages bekeken worden voor thuislozen, voor trekkers, voor leerlingen van wie de moeder een laag diploma heeft, voor leerlingen die een schooltoelage kregen etc. Per LOP kan opgesplitst worden naar fusiegemeente, naar deelgemeente, naar vestigingsplaats, naar geboortjaar, naar leerjaar etc. Al deze cijfers kunnen naar Excel geëxporteerd worden. De tabel bevat geen cijfers, enkel percentages.

De cijfers kunnen op twee manieren verkregen worden:

- Via de LOP-deskundige (die toegang heeft tot de web applicatie)
- Via Jeroen rechtstreeks

4 Verslag van werkwinkel C Schoolkeuzeprocessen

Studiedag VLOR-AgODi - 16.12.2011 - Verslag Werkwinkel C

Gil Thys geeft een presentatie over schoolkeuzeprocessen. Deze valt uiteen in drie delen: (1) wat weten we over schoolkeuzeprocessen, en is het een goed instrument om aan segregatie te

werken? (2) Een voorbeeld van segregatie (3) een beschouwing van Marco Van Haegenborgh van het centrum

4.1 Schoolkeuzeprocessen

Gil hanteert voor zijn uiteenzetting twee bronnen waarvan de referentie naar een internationale vergelijking ('International perspectives on countering school segregation', Bakker e.a., 2011 cfr. ppt) zeer interessante perspectieven biedt op hoe in andere landen naar segregatie wordt gekeken, hoe dit wordt aangepakt en welk effect dit heeft. Gil wijst er op dat de conclusies uit de onderzoeken in de verschillende landen niet steeds eenduidig zijn. Ook worden niet altijd dezelfde begrippen gebruikt wat het vergelijken niet makkelijk maakt. Ondanks deze beperkingen is dit boek een aanrader!

Wat zijn de belangrijkste motieven voor schoolkeuze?

- Afstand is zeker in het BaO de belangrijkste factor, maar speelt ook nog een rol in het SO (ook effect van SES)
- Etnische samenstelling van de schoolpopulatie is van belang
- Pedagogisch klimaat / sfeer (omgang met leerlingen, goede afspraken): deze kwalitatieve kenmerken zijn voor ouders belangrijker dan uitstroomgegevens (resultaten) en dit is zeker het geval in het basisonderwijs
- Leerprestaties (dit wordt belangrijker bevonden door ouders met hogere SES)
- Net is ook een belangrijk gegeven
- Competenties en opleidingsniveau ouders (allochtone ouders bouwen vooral voort op kennis die ze verzamelen bij vrienden en kennissen; hoogopgeleiden gaan vaker op eigen onderzoek en kiezen een school veeleer op basis van eigen informatieverzameling zoals het zich goed informeren op infodagen).
- Leerlingen zelf
- Levensbeschouwing (voor het vrij onderwijs is die correlatie hoger dan voor het gemeenschapsonderwijs - overtuigd vrijzinnigen kiezen vaker bewust voor het GO! - maar dit is een kleiner aandeel dan de overtuigd katholieken die in het vrij onderwijs zitten).

Men onderkent vier fasen in het schoolkeuzeproces: (1) oriëntatiefase (welke scholen zijn er in de buurt?) - (2) keuze(s): hierbij is belangrijk mee te geven dat het verschil in waardering voor de eerste en tweede keuze doorgaans vrij groot is (wat ook een relevant gegeven is in het kader van CAR) - (3) bezoek aan de school - (4) beslissing.

De invloed van SES op de keuze van het SO is groot i.v.m. verwachtingen naar een aantal kenmerken: ouders met een hoge SES hechten significant meer belang aan samenwerking en respect, voorbereiding op hoger onderwijs en het leerkrachtenteam; bij ouders met een lagere SES gaat er meer aandacht naar de marktwaarde van het diploma, de aanpak van spijbelen en de reputatie van de school.

Waarom zijn basisscholen geen weerspiegeling van de buurt? Er is (1) segregatie tussen de netten, (2) de aanwezigheid van methodescholen die minder leerlingen van andere etnisch-culturele herkomst aantrekken, (3) het bestaan van etnisch-religieuze scholen (vooral in

Nederland waar men ook islamscholen heeft), (4) sociaal geografische factoren (witte scholen trekken niet allen kinderen uit de buurt aan), (5) schoolspecifieke factoren zoals de keuze in de school voor graadklassen of het net niet kiezen voor te grote scholen.

Hoe gaan ouders om met wachtlijsten? Hogeropgeleide ouders die op een wachtlijst terecht komen, zetten zich ook op andere lijsten. Lager opgeleide ouders gaan vaker geen tweede school zoeken → dit is belangrijk om weten binnen de LOP's: zo kan je mensen stimuleren om actief te zoeken naar een andere school, ook al ligt deze niet zo voor de hand.

Slide p. 3 presentatie (tabel): hieruit blijkt dat zowel ouders van autochtone als van ECM (Etnisch Culturele Minderheden) als hoger en lager opgeleiden ongeveer in even belangrijke mate een beroep doen op hun sociaal netwerk in de keuze van een school. Autochtone ouders mijden in belangrijke mate zwarte scholen (41%).

*Bemerking uit publiek: het zou ook interessant zijn om te weten hoe het zit als je die factoren (autochtoon/ECM *hoger/lager opgeleid) zou combineren. Dit kan andere resultaten opleveren. Jammer genoeg hebben we die analyses niet beschikbaar.*

Een boeiende oefening om te maken om op een andere manier de mate van segregatie te berekenen (wordt in Nederland gehanteerd) = segregatie o.b.v. hoeveel leerlingen uit kansarme groepen samenzitten met leerlingen uit kansarme groepen. Een school kan bijvoorbeeld weinig GOK-leerlingen hebben maar deze kunnen sterk geconcentreerd zijn in een paar klassen. Als je bijvoorbeeld 40 leerlingen hebt in twee eerste leerjaren, waarvan één volledig wit (20) en één volledig zwart (20), heb je 50% GOK op het niveau van het eerste leerjaar maar 100% gok en 100% niet-GOK in de twee klasjes.

Kan je met schoolkeuzeprocessen segregatie tegengaan?

- Ja. De meest efficiënte manier om segregatie tegen te gaan, is toewijzing, gecontroleerde schoolkeuze, maar gezien de schoolkeuze in Vlaanderen als basisprincipe van het inschrijvingsrecht geldt: niet van toepassing.
- Steun van de ouders is nodig om segregatie tegen te gaan (anders kun je blijven wachten...): sensibiliseringsinitiatieven zoals 'School in Zicht' kunnen helpen
- Wat is het resultaat van desegregatie? Zie onderzoek VLOR over effecten klassamenstelling (homogene of heterogene klassen) op schoolresultaten, welbevinden, academische aspiraties. Hieruit blijkt dat de resultaten niet zo eenduidig zijn. *Desegregatie is niet onverdeeld positief. Er is ook geen garantie van een effect op meer contacten tussen leerlingen uit verschillende SES groepen.*
- Goede praktijken zijn niet zomaar transposeerbaar naar andere situaties (effecten zijn context gebonden: effect van historiek, wettelijk kader etc.)

Conclusie: is het goed om aan segregatie te werken via het systeem van DC?

- Ja – het heeft een sensibiliserend karakter en er zijn tools aangereikt maar je moet rekening houden met lokale context.
- **Nee, als je anders niets doet** (en er geen capaciteitsprobleem is) en vertrouwt op keuzeprocessen ouders zal er weinig veranderen.
- Het is ook belangrijk om een actief toelatingsbeleid te vragen van scholen/op niveau van gemeente.

Uit het publiek (bedenking):

- *Als er een sterk capaciteitsprobleem is, spelen de andere overwegingen minder een rol (men is al blij dat men een school heeft).*
- *LOP's kunnen ondersteuning gebruiken in hun zoektocht naar methodieken om het schoolkeuzep proces van ouders te 'beïnvloeden'.*

4.2 Segregatie: de praktijk

Gil geeft een voorbeeld van een school met overwegend GOK-leerlingen en stelt de vraag naar de ideale klassamenstelling.

Bij klassamenstelling spelen verschillende overwegingen, zoals: gender, opgebouwde vriendschappen, karakter, zorgprofiel, socio-emotionele ontwikkeling, zelfredzaamheid, ...

Andere overwegingen hebben vooral betrekking op regelgeving, wensen van ouders, of de school al dan niet onder druk staat (van een witte of een zwarte vlucht).

Het afwegen van keuzes i.v.m. segregatie en pedagogische motieven kunnen soms botsen – wat doe je dan?

4.3 Reflectie op casus: door Marco Van Haegenborgh (Commissie inzake Leerlingenrechten, Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding)

De presentatie van Dhr. Van Haegenborgh vindt u in bijlage 4 bij dit verslag.

Dhr. Van Haegenborgh situeert eerst de term 'discriminatie' in haar juridische context, met name deze van federale wetten en (Vlaamse) decreten. In 2007-2008 werden zowel op Vlaams als op federaal niveau wetgeving gewijzigd op basis van Europese regelgeving. Dit heeft als voordeel dat men op Europees niveau op een identieke manier over discriminatie spreekt. Marco verwijst naar drie wetten:

- De Antiracismewet van 30 juli 1981 zoals gewijzigd door wet van 10 mei 2007.
- Het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt (EAD-decreet).
- Het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse Gelijke Kansen- en Gelijke Behandelingsbeleid.

Vragen uit het publiek:

- *V: Is een groep samenstellen per gender op basis van een pedagogisch doel discriminerend? A: Dit is niet discriminerend indien het pedagogisch doel dat vooropgesteld wordt te rechtvaardigen is. Positieve discriminatie kan dus.*
- *V: Wat kan er gebeuren indien er een vermoeden van discriminatie is? A: In elke grote stad is er een Meldpunt Discriminatie. Dit is een eerstelijnsaanpak. Het Meldpunt heeft de taak om te bemiddelen en met de betrokken partners (school, CLB) te bekijken waarom er een onderscheid gemaakt wordt.*

Wat is discriminatie en wanneer mag je een onderscheid maken?

De wetgever heeft een aantal beschermde criteria naar voor geschoven op basis waarvan je geen onderscheid mag maken. Dit zijn in de eerste plaats geslacht en nationaliteit. In België gaat het om een hele reeks criteria (bovenop de vooropgestelde criteria van Europa): ook leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, vermogen, geloof, politieke en syndicale overtuigingen, taal, gezondheid, het hebben van een handicap, sociale afkomst, ...

Een belangrijk gegeven is dat de Europese richtlijnen een aantal strafrechtelijke en burgerlijke gevolgen hebben: zo moet bij een vermoeden van discriminatie voortaan de tegenpartij aantonen dat zij niet discrimineert.

Men spreekt van discriminatie als er een direct of indirect onderscheid wordt gemaakt dat niet te rechtvaardigen is. Anders spreek je enkel van een geoorloofd onderscheid.

Er zijn verschillende trapsystemen ingebouwd in de regelgeving

- Zo zijn er een aantal gronden die beter beschermd zijn dan andere zoals raciale kenmerken en geslacht → je kan niet rechtvaardigen om hier een onderscheid te maken bij bijvoorbeeld het leveren van goederen en diensten.
- Men is minder streng voor andere discriminatiegronden
- Er zijn ook verschillende vormen van discriminatie:
 - Direct
 - Indirect
 - Intimidatie
 - Weigeren van het maken van redelijke aanpassingen bij personen met een handicap (zie VN verdrag hieromtrent → met impact naar ons inclusief onderwijs)
 - Opdracht geven tot discriminatie
- Wat wel kan is dat men hygiëne of veiligheid inroept wanneer men bijvoorbeeld de hoofddoek verbiedt.
- Het samen plaatsen van vijf welbepaalde leerlingen in één klas mag, maar niet op basis van raciale redenen.

Eindnoot van Gil Thys: het is dus belangrijk om niet te kort door de bocht te gaan in het beoordelen van iets als discriminatie. Stemmingmakerij is gemakkelijk maar het is veel moeilijker om dit terug om te turnen.

5 Deelnemerslijst

Naam	Voornaam	E-mail	Ik ben
De Smet	Carine	carine.desmet@vlor.be	medewerker van VLOR
Verhaeghe	Jean Pierre	jphcv@yahoo.com	gast spreker
De Wilde	Ludo	ludo.dewilde@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Bensaad	Oiheba	oiheba.bensaad@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Marck	Ine	ine.marck@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Top	Luc	luc.top@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Thomis	Carina	carina.thomis@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Boel	Jeroen	jeroen.boel@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
De Backere	Johan	johan.debackere@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
De Beleyr	Jean-Paul	jeanpaul.debeleyr@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Wauters	Monique	coc.mwauters@acv-csc.be	begeleider diversiteit
van loon	anne	anne.vanloon@ovsg.be	begeleider diversiteit
De Boyser	Katrien	katrien.deboyser@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Wauters	Monique	coc.mwauters@acv-csc.be	begeleider diversiteit
Elomari	Smahen	smahen.elomari@ond.vlaanderen.be	medewerker departement O&V
Croene	Liesbeth	liesbeth.croene@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Van Haegenborgh	Marco	marco.vanhaegenborgh@cntr.be	andere genodigde
Köse	Fadime	fadime.kose@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Branders	Marleen	marleen.branders	LOP-deskundige
Toujour	Doris	doris.toujour@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Peiffer	Jill	jill.peiffer@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Laget	Rachel	rachel.laget@kruispuntmi.be	begeleider diversiteit
Jeunen	Hubert	hubert.jeunen@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Bertels	Els	els.bertels@vlaanderen.be	medewerker departement O&V
Kloeck	Katty	katty.kloeck@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Moerman	Herman	herman.moerman@pandora.be	LOP-voorzitter
Janssens	Barbara	barbara.janssens@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Lombaert	Marleen	marleen.lombaert@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
VAN DE MAELE	MARC	marc.vandemaele@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Vanspauwen	Patrick	patrick.vanspauwen@ond.vlaanderen.be	gast spreker

van overmeiren	Martine	martine.vanovermeiren@vsko.be	begeleider diversiteit
Herfs	Dirk	dirk.herfs@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Van Doren	Fried	fried.vandoren@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Rhellam	Chama	chama.rhellam@ond.vlaanderen.be	medewerker departement O&V
Marynissen	Michel	michel.marynissen@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Caremans	Patrice	patrice.caremans@vlor.be	medewerker van VLOR
VERPOTEN	Kristina	kristina.verpoten@vsoa-onderwijs.be	begeleider diversiteit
Cnop	Chris	chris.cnop@scholierenkoepel.be	begeleider diversiteit
Buvens	Ina	ina.buvens@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Lembrechts	Marlene	marlene.lembrechts@ond.vlaanderen.be	medewerker van AgODi
Jef	Van De Wiele	jef.van.de.wiele@pov.be	begeleider diversiteit
Denis	Jackie	jackie.denis@vsko.be	begeleider diversiteit
Sabbe	Anne	anne.sabbe@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
van Gastel	Annemie	annemie.van.gastel@g-o.be	begeleider diversiteit
Van den Mooter	Marleen	marleen.vandenmooter@vclb-koepel.be	begeleider diversiteit
Nonneman	Kris	kris.nonneman@telenet.be	begeleider diversiteit
Deblaere	Jacky	jacky.deblaere@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Van Moorter	Patrick	patrick.vanmoorter@ond.vlaanderen.be	LOP-deskundige
Claes	Ludo	ludo.claes@vcov.be	begeleider diversiteit
Van Beeumen	Luc	luc.vanbeeumen	gastspreker
Hubert	Buys	hubert.buys@telenet.be	LOP-voorzitter
Boel	Rik	am.boel@skynet.be	LOP-voorzitter
Hayemal	Annemie	annemie.hayemal@skynet.be	LOP-voorzitter